

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadókörnyezetben átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben azonos módon:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számai ára 2 kr.

A közigazgatás oszlopai.

(sl.) Főispánok buknak és főispánok teremnek napról-napra e széles hazában mindenütt. Az a tapintatlan működés, amely képes volt rábírní a kormányt, hogy egyszerre oly sok főispánt késztesen lemondásra, — kitűnő alkalmat szolgáltat az ellenzéki sajtónak arra, hogy fokozott erélylyel és lelkesedéssel támadják a közigazgatás oszlopait.

Abban nagyon igaza van bárkinek, hogy a legtöbb főispán a kormánynak vagy a kormányoknak pártpolitikai helytartója. Mert még Dárius kincsével sem lehetne a szabadelpárti eszméknek olyan óriási táborot szervezni, amelyből egy parlamenti többség kikerüljön, ha — a pénz mellett egyéb hatalmi eszközök is nem állnának a párt rendelkezésére.

Minden főispán egy nagyon szép kijelentéssel foglalja el hivatalát, hogy ő nem akar országos politikát csinálni, hanem egyedüli célja a közigazgatásnak javítása és gyorsabbá tétele. Hogy azután hány tartja meg ezt a szép ígéretet a sok közül, — azt tudja mindenki. A vidéki embernek százezer alkalma van látni, hogy miben kulminál a főispáni működés. Különösen a vármegyékben igen patriarchális módon halad a közigazgatás és a politika. Két-három család részint tradíciókból, részint érdekekből örök híve

és eszköze a főispánnak, s ezt a két-három családot csupa utánczasi ösztönből mindig követik annyian, hogy a vármegye házában többséget alkotnak. Ritka és boldog vármegye az, ahol a megyebizottsági tagok még annyira optimisták, hogy azért mennek a közgyűlésre, hogy szavazatukat a közigazgatásban érvényesítsék. Az ország legtöbb megyéjében oly jól van dresszrozva a bizottság, hogy az ellenzék minden törekvése teljesen hiábavaló volna a főispán előleges tervei kivételének megakadályozására.

A legtöbb vármegyében tényleg érdekeken vagy tradicionális alapokon nyugvó olygarchák kezében van, a közigazgatás. A főispán feladata ezeket az olygarchákat különös kedvezményekkel a kormány iránt mindenkor tanúsított hűségükben megtartani és megerősíteni.

Legnagyobb szerepet játszanak a főispánok a választások idején. Volt rá eset (pl. Stomfán) hogy a főispán a választás előtt még hetekkel a kerületbe érkezett, hogy befolyását kellőképpen érvényesíthesse. Más helyeken pedig, ahol nem ily szemérmellenül élnek vissza a rájuk bízott hatalommal, a bizalmas köriratok útján szólítják fel a megyei közigazgatás összes faktorát, hogy a szabadelpárt vezetőségének jelöltjeit minden tőlük telhető módon támogassák. Pedig ezek a bizal-

mas köriratok és felszólítások már teljesen feleslegesek, — minden köztörvényhatósági tisztviselő tudja, hogy a jövőjét teszi tönkre, ha nem tudja támogatni a főispánja törekvéseit.

A politika méltóságos ágensei mindennek daczára — mint a legutóbbi főispáni változások mutatták, — csak nagy ügygyel-bajjal tudnak megmaradni pozíciójukban. Nehéz a közvélemény kinevelése, — de ahol befészkeltek magukat, s elég erélylyel bántak el a kegyvesztettekkel szemben, — ott megy a közigazgatás, mint a karika csapás.

A főispánság ma már ugyiszolván a rokkant vagy elbuktatott kormánypárti politikusok nyugdíjintézménye. Vannak közöttük, akik a parlamentben absolute semmi sikert nem értek el, — a főispáni székre azonban nagyszerűen beleillenek. A millennáris esztendő botrányaiból ennélfogva jól kivették részüket — főispánok közül is egynehányan, élükön az erélyes és a kormánytól oly sokszor magasztalt Miklós Gyulával, a borsodi vicinálístával. Némelyek valóságos hirhedt alakokká nőttek ki magukat, — Pozsonymegyében például mindenkinek valóságos réme a minta főispán Szalavszky, akinek a működéséből nagyon szépen lehetne surrogálni a fegyelmi kódex összes, eddig tévedésből még hiányzó paragrafusait.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Katicza.

Írta: Ujlaki Antal.

A kávéházban hallottam ezt a történetet, Katiczáról. Aki elbeszélte, már kopaszodó fiatalember, halovány arcú. Élénk szemű, könnyed mozdulatokkal, mintha sötét csokoládé színű kabátjában, valami etheri magasság felé törne. Futva-fut az emberektől, ha mégis összeakad valakivel, viselkedése felette szerény. Hozzám bizalmas, beszélgetés közben élénk könyv ömlik arcán. Mit mondjak még egyebet róla? Gomblukában mindig friss virág illatozik, ibolya, szegfű, vagy egyéb kerti rózsa bimbója. Gondolom fogalmazó valamelyik állami hivatalban. De most hadd beszéljen ő. Önmagáról és Katiczáról.

I.

Van ember, — beszéli a kávéházi ismerős, — akinek a sors, vagy saját szeszélye összehányja az élete viszonyait, mint a hogy a játékos összekeveri a kártyákat. Véletlenségtől függ, hogy végződik ez a játék. Huszonegygyel-e vagy fucsos? Csak erős lélek kell hozzá, hogy a fucsos után újra kezdjük a játékot az elejétől. Én minden fucsos után újra kezdem a játékot. Ha néha elkeseredtem is, nem ölhettem meg magamat, mert már korábban zálogba csaptam a halált, a pisztolyt. A mi városunkban nem volt se folyó, sem valami nagyobb víz, a

kutak pedig mind szivattyusak, és így kénytelen voltam minden rázkódás után, életben maradni. Tehát ha folytatnom kellett az életet, ábrándokkal, hangulatokkal ékesítettem föl. Epedési viszonyban voltam az ég összes csillagaival és városunk összes szépeivel. De csak epedési viszonyban.

Szép időben barangoltam az utcákon, a parkokban és a nagy erdőben. Az volt a nézetem, hogy világ kezdete óta unalmasak az emberek, de mindig szépek és illatozóak a virágok és mindig fenséges az árnyas erdő csöndje. Sok séta után betértem egyik másik templomba is. Így változtattam a hangulataimat. Elhallgattam a harangozást, a szenténekeket és a zsolozsmákat. Elnéztem, hogy a hideg kővön térdeplő éhes koldus népet, mint áldja meg a sok jólakot, kövér pap, akik olyan kövérek, hogy szinte gurulnak az oltár előtt. És néztem, sokáig gyönyörködve néztem városunk imádkozó szépeit, akiknek a szemük ájtatosság közben belemélyed lelkükbe. Mélységes érzések hatása alatt, ilyenkor, térdre hulltam én is. Éreztem, vannak olyan percek, amikor az ember szent, vagy örült lesz. Így éltem a világomat, szép időben, boros időben, szélfuváskor, vagy amikor esett, elástam magamat a szobám csöndjébe. Olvasgattam össze-vissza kedvencz írómat. Maupassant-ot, Flaubert-et, Puskint, Csehovot. Télen csikorgó hidegben pedig alacsony széken gúnyasztottam a kályha nyitott ajtajánál. Élesztettem a hasábok tűzét és belebámultam csöndes elmerüléssel a zizegő lángokba. Tudom én azt, hogy bolondság, hiábavalóság az ilyen idő-

töltés, de mikor ez a bolondság, ez a hiábavalóság olyan édes gyönyörűség nekem.

II.

Mégis örültem, mikor bekaptam egy családhöz: házibarátnak. Mindennap tisztára kefélttem a sötét csokoládészinű kabátomat és igyekeztem jól festeni, mégis némi lámpalázzal léptem át a ház küszöbét. A háziasszony egyszerű, kedves nő és elég művelt volt, leszámítva azt, hogy a helybeli nyilvánossági joggal felruházott leánynevelő intézetben tanult vagy tiszteztendeig. Ilyen volt ő, hanem az unokanővére, akire én nem mertem ránézni, az istennő volt. Igaz, hogy ő sem nézett rám. Hanem észrevette, hogy részletfizetéses ruhában járok és a részletfizetéses ruha úgy áll rajtam, hogy nem lehetett tudni, vajjon sovány vagyok-e vagy kövér, karcsu-e vagy dromedár.

A háziasszony unokahuga azonban határozottan karcsu volt, egyenes nővérsü, liliomhoz hasonló. És olyan fehér, olyan ártatlan, mint a liliom. Szeme pedig mélységesen kék, mint Itália égivének legkékebb pontja. Közélemben, úgy éreztem magamat, mintha virágos kertben volnék és szivnám a menták illatát. És én igyekeztem minél többször a közelébe jutni. A háziasszony elég kedvesen gyakori látogatásra bátorított és mindig könyvekről és irodalomról beszélt velem.

De a kék szemű leány nem akart megszokni. Tartózkodó és hideg volt. A fülemhez jutott egy nyilatkozata is. Azt mondta az öreg nevelőnek, hogy részben nyers, részben to-

Különben kár volna felsorolni közülük a mintaférfiakat, — hiszen alig lehet találni egy-kettőt, akire nem lehet rábizonyítani, hogy nem csupán politikai ágens, hanem egyszersmind a közigazgatásnak is hasznos faktora.

Abban azonban mindannyian megegyeznek egymással, hogy ők a köznépmény urai. Bármiben kell is megnyilatkozni a megye vagy a város köznépményének, a főispán vagy az alispán lakásán tartott bizalmas természetű értekezletek, melyeken mindenki hallgat és helyeslőleg tehát csak a főispán beszél, — előre meg határozzák, hogy mit fog érezni vagy dokumentálni a vármegye.

Mindenütt így van ez, és mégis csatlódnék, aki az intézményben keresné a hibát, s nem a rendszerben. Ha majd egyszer nem pártpolitikai szempontokból vagy családi vagy egyéb érdekekből válogatják meg a főispánokat, — ha majd ezek az utópikus idők elkövetkeznek, akkor majd igazán oszlopi lesznek a közigazgatásnak a főispánok, akik ma pure et simple politikai ügynökei a kormányon álló parlamenti pártnak.

A belgrádi zászló-ügy vége.

Belgrádból egy félhivatalos távirat a következőket jelenti:

Schiessl osztrák-magyar belgrádi követ hivatalosan értesítette Novakovics miniszterelnököt s külügyminisztert, hogy a bécsi külügyi hivatal befejezettnek tekinti a kínos incidens, mely a magyar zászlósértés alkalmából a két állam közt felmerült. Novakovics ezen értesítést köszönettel fogadta.

A magyar zászló megsértése tehát, külügyi hivatalunk jóvoltából, minden elégtétel és megtorlás nélkül marad.

A delegációk egybehívása.

Egy félhivatalos lap megerősíti a hirt, hogy sem a júniusi millenáris ünnepséget, sem a delegációkat nem fogják elhalasztani az udvari gyász miatt. Eddig ugyanis Bécsben semmit sem tudnak arról, mint ha bármily változás is állott volna be a Felsőháznak júniusra megállapított budapesti uti programjában s a 8-ikára tervezett ünnepélyek rendjében. Az osztrák miniszterelnök ki is jelentette a reichsratban, hogy a Felsőháznak akaratjával találkoznék, ha a képviselőház, melynek üléseit az elnök szerdáig el akarta napolni, munkáját tovább folytatná, miután nem lehet arra gondolni, hogy akár a delegációk, akár a júniusi budapesti ünnepségek határideje elhalasztassék.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Május 21.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Josipovich Géza, Schöberl Ernő, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Perczel Dezső.

Elnök: Délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét. **Elnök:** Bemutatja a főrendiház négy rendbeli átiratát, melyben az utolsó ülésén tárgyalt törvényjavaslatok elfogadásáról értesíti. Bemutatja a beérkezett kérvényeket, melyeket kiadnak a bizottságoknak. Jelenti, hogy a naplóbíró és gazdasági bizottságok megalakultak.

Következik a napirend:

A »közigazgatási bíróságokról« szóló törvényjavaslat tárgyalása, a záróbeszéd.

Pulszky Ágost előadó után **Meskó** László szól.

Elsőnek szól:

Meskó László: Az előadóval polemizálva, megjegyzi, hogy kár mindig Angliára hivatkozni, mert itt egész más férfiak állanak a kormányzat élén, akik jobban tudatában vannak felelősségüknek, de meg azt sem merné állítani, hogy Angliában épen olyan viszonyok vannak, mint nálunk. Hieronymivel szemben arra vonatkozólag, amit a francia államtanács itélkezésére mondott közigazgatási ügyekben, hivatkozik a nálánál a francia jogban járatosabb

férfiakra, hivatkozik magára a francia törvényre, melyet fel is olvas, s melyből kiténik, hogy az sokkal közelebb áll az általános elvi határozmányokhoz, mint a taxatióhoz. Végül megjegyzi, hogy nem érti azt, hogy a belügyminiszter hol az egyfoku, hol pedig a kettős foku bíróságot tartja helyesnek. A javaslatot nem fogadja el.

Perczel Dezső belügyminiszter: **Meskó** következetlenséggel vádolja őt, de azt hiszi, hogy mindig teljes világossággal adott kifejezést annak, hogy mindig a kettősfoku bíróságot tartotta és tartja helyesnek, s azt a közigazgatás reformjával egyidejűleg behozandónak is tartja s így **Meskó** praemisszái teljesen hamisak és hamisak az ezekből levont következtetések is. A határozati javaslatok megegyeznek, s azért azokra egyszerre teheti meg észrevételeit. A határozati javaslatok annyira ellenkeznek azon állásponttal, melyet szóló elfogal, hogy egyebet nem tehet, mint hogy kéri a házat, hogy a javaslatok mellőzésével fogadja el a javaslatot.

Elnök: Felteszi a kérdést a határozati javaslatokra nézve.

A ház **Meskó** László és **Holló** Lajos hat. javaslatát mellőzi, a törvényjavaslatot pedig az általános tárgyalás alapjául elfogadja.

Elnök: A ház a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta, következik most a részletes tárgyalás.

A 2. §-nál szól:

Makkfalvy Géza: Módosítást ad be, hogy a közigazgatási bíróságnak tagjai lehessenek a szabadelvű tanács tagjai is.

Dániel Ernő keresk. miniszter: A módosítást nem fogadja el, annál inkább, mert annak nem is itt, mint inkább a szabadalmi törvény-nél volna helye.

Issekutz Győző pártolja **Makkfalvy** hat. javaslatát s a közigazgatási bíróságok tagjainak a fizetési osztályokba való sorozását illetőleg tesz indítványt.

Elnök: a vitát bezárja.

Pulszky Ágost előadó, **Perczel** Dezső belügyminiszter a hat. javaslatok mellőzését kéri.

A ház az eredeti szöveget elfogadja, a hat. javaslatokat mellőzi.

Az 6. §-nál szól.

Várady Károly módosítást ad be, hogy a 2 titkár és szükséges számú tanácsjegyzőket ne a minisztériumból osszák be, hanem kinevezzék.

Pulszky Ágost, előadó: Ellenzi a módosítást.

Polónyi Géza: Az előadó indokolása nem győzte meg arról, hogy **Várady** indítványa fölösleges, s épen a bírói függetlenség érdekében

honya vagyok. Megütődtem e nyilatkozaton, mert azt hittem, hogy a liliumnak nincsen tüskéje. Elhatároztam, hogy ezután úgy viselkedem a lilium mellett, mintha afféle pipacs-virág volna. Nem hozzá intézem a szavaimat, rá sem nézek, eltávozáskor pedig közönyvel köszönök neki.

Mégis megindított, mikor az öreg nevelőnőtől két hét multán azt hallottam, hogy **Katicza** elkészül egy más városba, egy másik néjéhez. Még jobban megindított, mikor az öreg nevelő azt beszélte, hogy az utazásból semmisen lesz, a lilium csupa merő szomorúság most, az este is sirt és így kiáltott föl: Istenem, Istenem, jaj mi lesz belőlem?! Mire a háziasszony érdekes arccal fordult felém és izgatottan szólt: Legjobb volna már, ha férjhez menne.

Izgatottan távoztam. Szemrehányással illetem magam, hogy oly hidegen, mereven bántam avval a leánnyal, de hát fogalmam se volt róla, hogy szenved.

Gyakoribb vendége lettem a háznak. És egy szép napon, egy nyári záporos után mikor a nyitott ablaknál együtt bámultuk a szivárványt, megvallottam neki, hogy szeretem és feleségül akarom venni.

A lilium összereszt. Könnyes szemekkel nézett rám. Az arca hálát fejezett ki.

Mint völegény távoztam.

III.

Életem legboldogabb éjszakájának csillagai ragyogtak a fejem fölött. Sokáig bolyongtam az

utczákon és parkokban. Ugy tetszett, hogy minden csillagban egy élő világ van, melynek lakói allelujákat zengenek a boldogságmorról. Azokra pedig, akik az én bolygómra élnek bár kegyesen, de némi részvétellel gondoltam. Hazamenet bekandikáltam a kávéház ablakán. Ott ültek az ismerőseim. Ki kártyázott, ki sakkozott, de valamennyi szivarozott. Szántam őket. Átszellemültebben, mint valaha és fölemelt fejjel léptem a szobába. Ugy aludtam, mint aki a boldogság párnájára hajtja le a fejét. Másnap, korán reggel futottam a menyasszonyomhoz. Friss virágokat vittem neki, csokorba kötve.

Fehér mouselin ruhában jött felém. Elfogódással közeledtem. Megjelent mögötte a jó háziasszony is és biztatott az arca, a tekintete, hogy: Eredj csókold meg; credj üled meg. Ne félj tőle. Szorítsd a szivedre. Hiszen a tied! Oda mentem és félénken megcsókoltam a fehér ujjait. Ezer hang ujjongta bennem. Az enyém. Az enyém. Egészen az enyém.

Ő keveset beszélt. Elfogódottnak látszott.

Én szomorúan távoztam. Nem tudom miért voltam szomorú.

Harmadik nap a háziasszony faggatott, hogy voltaképp mennyi jövedelemem van.

Épen sétálni akartam menni a menyasszonyommal.

— Száz forint, — mondtam.

Észrevettem, mintha menyasszonyom kalapja alatt a fátyol meglebbent volna.

Még szomoruban távoztam, mint előző nap. Otthon becsuktam az ablakot és lehúztam a

függönyt. Nem akartam látni az eget. Ugy bántott a csillagok fénye. Nem tudom miért. Korán lefeküdtem.

IV.

Másnap olyan sajátságosan, olyan tétován nézett rám a nevelő. Észrevettem, hogy valamit akar mondani.

— Mit csinál **Katicza**?

— **Katicza** szomorú. Képzeld, tegnap a bátyjától ismét megkérték. Egy bácskai földesúr. Nem fiatal már, de 1500 holdja van. A bácsi azt mondta, miért nem szólt előbb.

Csodálkoztam azon, hogy a dolog nem igaz. Egészen nyugodtan néztem a nevelő ránczos arcába. Ő folytatta.

Szép elhatározás egy leánnyal, hogy ilyen szerencsét visszautasít. Pedig őnt voltaképp csak néhány nap óta ismeri. Nagyon jellemes leány. Pedig ő már tudja, milyen az élet. Az ő atyjának is olyan csekély jövedelme volt, mint önnek van most. És milyen boldogtalan házasság volt az. Anyja két év múlva elhagyta férjét gyermekestül, mert nem tudtak megélni. Azóta a rokonok nyakán élőködnek.

Amíg a nevelő végére ért a mondókájának, csaknem rosszul lettem. Mégis felvidultam valamennyire, mikor kijött a menyasszonyom. Lementünk a kertbe. A szerelemről beszélgettünk. Igen derültnek látszott és hévvel viszonzta csókjaim, a kívánságomra pedig, hol egyik, hol a másik fülembe sugdosta: Szeretem, szeretem. De éreztem, hogy szívében bánatot palástol, mert sóhajtozott, egy elejtett nyilatkozata pedig bántott.

szükséges az, hogy a miniszter tetszése szerint visszahívassa a közigazg. bíróságok titkárait és tanácsjegyzőit, hanem ezek állandóan ott legyenek és teljesen függetlenek legyenek a miniszteriumtól.

Várady Károly: Félreértett szavait igazítja helyre.

Elnök a vitát bezárja.

Pulszky Ágost előadó: A módosítások mellőzését kéri.

Perczel Dezső belügyminiszter: Nem érti, hogyan tehet Várady képviselő kifogást az ellen, hogy az elnöki titkárokat és tanácsjegyzőket a miniszter ossza be, mikor a bíróságnak ezen tagjai az ítélkezésbe egyáltalán nem folynak be.

A Ház a módosítás mellőzésével a szakaszt elfogadja.

A 8. §-nál.

Perczel Dezső belügyminiszter: Módosítást ajánl hogy külön fegyelmi bíróság felerészben a főrendiház tagjaiból, felerészben pedig a közigazgatási bíróság rangidősebb bírjaiból alakuljon.

Polónyi Géza: Ellenzi a módosítást.

A Ház a szakaszt a belügyminiszter módosításával fogadja el.

A közigazgatási bíróság hatásköréről ezimnél szól.

Polónyi Géza: Az előadó belekeverte enél a törvényjavaslatnál beszédébe az egyházpolitikát s azzal együtt szólót is Holló képviselőket, pedig ők az egyházpolitikát megszávták; pedig kár az előadónak bárki ellen is támadásokat intézni, mert hisz levonhatná a konzekvenciát ha másból nem, a képtár ügyéből, különben pedig nem szereti, ha a bogár köhög (Derülttség.) Kérdegyébiránt, hogy mi fog történni akkor, ha a törvényhatósági szabályrendeletek hatályokat fogják veszteni, hogy fogják akkor elintézni egyes közigazgatási kérdéseket?

Elnök: A vitát bezárja.

Perczel Dezső belügyminiszter: Hogy mi történik, ha a szabályrendeletek megszűntek, akkor a bíróság legjobb belátására van bízva, hogy a hozzá kerülő konkrét esetek fölött itél.

Pulszky Ágost előadó: A törvényhatósági szabályrendeletek nagy jelentőséggel várnak addig, amíg az első foku közigazgatási bíróság nem lesz felállítva.

Polónyi Géza: Személyes kérdésben szól a félreértett szavait igazítja helyre. Kérdésére feleletet nem kapott, s ez jele annak, hogy a miniszter felelni nem tud.

Perczel Dezső belügyminiszter: Felvilágosi-

tást ad a törvényhatósági szabályrendeletek megvédésére nézve.

A Ház e szakaszt elfogadja.

A 19-ik §-nál szól

Vörös János: Módosítványt ad be, hogy a taxacir rendszere mellőztessék.

Elnök a vitát bezárja.

Pulszky Ágost előadó: Mellőzni kéri a tételt.

Perczel Dezső belügyminiszter: Szintén mellőzni kéri a hat javaslatot, mert a taxatio nélkül az egész törvényjavaslat illuzoriussá válnék.

A Ház a szakaszt elfogadja, a módosítást mellőzi.

A 20. §-nál szól:

Tisza István: Nem akarja a bíróság hatáskörét csorbítani, de lehetetlennek tartja azt, hogy a miniszter az alantosabb közegek által elkövetett szabálytalanságokra nézve se ruháztassék föl a legfőbb felügyelet jogával, s ezért helyre akarván a 20. §. régi értelmét, ajánlja, hogy a mostani 20. §. helyébe a régi javaslat 38. §-a tétessék.

Issekutz Győző: A 20-ik szakasz változatlan fentartását kívánja.

Polónyi Géza: Kéri a Házat, hogy Tisza módosítását mellőzze, mert a miniszternek amugy is biztosítva van a főfelügyeleti jog.

Biharvámegye közügyei.

— Rendkívüli közgyűlés. —

N a g y v á r a d, május 21.

Biharvámegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt 9 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a vármegyeház nagytermében.

A közgyűlésen nagy számmal megjelent törvényhatósági bizottsági tagok a vármegye részvételének milyen módon való nyilvánítását határozták el Károly Lajos főherceg elhalálása alkalmából, betöltötték a Ludovika-akadémiában üresedésben levő Szilágyi Mihály féle alapítványi helyeket, megszavazták a vármegyei irnokoknak a rendkívüli millenniumi segílyt, s végül a vármegyei állandó választmánynak a közkorházban az 1895-ik év folyamán teljesített építkezések költségeinek fedezésére vonatkozó javaslatát elfogadták. Dr. B e ö t h y László főispán elnökle alatt a rendkívüli közgyűlésen jelen voltak:

Szunyogh Péter, Faliczky Viktor, Markovits Antal, Fráter Imre, Balogh Elemér, Szigethi Elek,

Beöthy Pál, Balázsházy Bertalan, Fassie Tódor, Szunyogh Zsigmond, Rézmann Márton, Ertsey Dezső, Alacs Károly, Brán Felicián, Nemes Imre, Dobozy Kálmán, Hraniczky Károly, Csorvássy István, ifj. Balogh László, Palotay Viktor, Kertnek Sándor, Orosz Gyula, Miskoicz Ferencz, Palkó József, Bokor Gyula, Baranyi Viktor, Jelentsik István, Racsek János, ifj. Erdélyi János, Dezsöffy László, Kerekes Gyula, Herczeg Sándor, Morvay Tihamér, Lakatos Antal, Weiszlovits Gyula, Lukács Géza, Fráter Barna, dr. Kis Döme, Dragán Sándor, Kovács András, Beliczay Sándor, Bérczy Imre, Szele György, Zákán Lajos, Gyurkovits Kornél, Csanády Ferencz, Csanády Jenő, Sartory Dezső, Balogh Tihamér, Csapó Dezső, Buday Géza, Busi Ferencz, Torma Lajos, Fleiser Manó, Szuhaneck Antal, Jancsó Dezső, Fűredy László, Diósi Izrael, Kovácsnay Marczel, Lázár Zoltán, Szöke Sámuel. Ifj. Nadányi Miklós, Hegyesi Márton, Rigó Endre, Ujházy Antal, Tar Gábor, Jerzsák Ignác, Fráter Béla, Sinczky Ferencz, Baranyi Menyhért, Bogdán Antal, Ertsey Zsigmond, dr. Szirmay Vilmos, Puskás Lajos, Miliczor Jakab, Miliczor Gyula, Fleiser Ignác, Lovassy Andor, Leszkay János, Jerzsák István, Beliczay Elek, Winter Károly, Ötvös Gyula, Ertsey Géza, Szathmáry-Király Andor, Miskolczy Árpád, Solcz Gábor, Tóth Dezső, Bay Sándor, Széchenyi Jenő, Magyar Bálint, Szász Gusztáv, dr. Deme Béla, Fráter Zoltán, Nadányi Jenő, Rózsavölgyi László, Penker Mihály, Baranyi Emil, Nádudvary Lajos, Fényes Zoltán, Wertheimstein Alfréd, Mártonfy Gyula, Weiterschütz János, dr. Garány János, Lovas Sándor, Bölönyi György, Sebestyén Lajos, Kenéz Sándor, Ferdényi Kálmán, Biró László, Darvay Ferencz, Fényes Endre, Vattay Géza, Udvarhelyi Béla, Tardy György, Kovács József, Jezericzky Dénes, Tóth Mihály, Szilágyi Jenő, Magyary Miklós, Ujváry Ödön, Fráter Kálmán, id. Nadányi Miklós, Fráter András, Balogh Lajos, Kabókay József, Mózes Imre, Tóth Albert, Cziffra Gerő, dr. Fássy Lajos, Stern Márton, Ferencsik Ödön, Katona János, Bartos Gyula, Böhm Ferencz, Keszthelyi Zoltán, Osváth Lajos, Vidovich György, Lestyán Adorján, Baranyi András, Moraresku György, dr. Wallner Ödön.

A vármegye részvéte.

Dr. Beöthy László főispán megnyitván a közgyűlést bejelenti a törvényhatósági bizottság tagjainak azt a szomorú gyász esetet, mely az uralkodó családot érte. Azon szeretetnél és ragaszkodásnál fogva, melylyel a királyi család iránt viseltetünk, érzékenyen sujt ez a csapás minket is annál inkább, mert a boldogult Károly Lajos főherceg a magyar trónnak mindenkor hű támogatója, s királyunknak őszinte, jó tanácsadója volt.

Elnöklő főispán indítványozza tehát, hogy

— Istenem, ha minden úgy lehetne, ahogy szeretnék.

V.

Ismét elrontották a napomat. Egy hivatalnoktársam kiszámította papiroson, hogy lehetetlen megélnem 100 frtból családotól. Addig bizonyítottam ezt a lehetetlenséget, míg magam is elhittem.

— Tehát kész veszedelembe rohansz ezzel a házassággal.

— Világos, hogy kész veszedelembe rohansz, — de ezt nem mondtam fenhangon. Csak a szám járt.

Mivel nyár volt, már reggel kilencz órakor szoktam fölkeresni menyasszonyomat. Demásnap reggel épen nem voltam szerencsés hangulatban. Lehangelő sejtelmek szálltak meg. A hivatalban alig dolgoztam valamit és szomorúságom feltűnt. Tíz órakor az az ötletem támadt, hogy átfutok Katiczáékhoz, de csak tizenegy órakor futcttam át. Nem mentem be, a kapu előtt kocsit állott. Az a gondolat villant az agyamba, talán a bácskai kérő járt a házban. Majdnem sirva fakadtam. Mikor vissza mentem a hivatalba, bizalmas emberemnek, aki előző napon azt a kegyetlen számadást vágta a fejemhez, elmondtam, hogy milyen gyanu kinozza a lelkemet.

— Örülj neki, hogy megszabadulsz az idiltől.

Eleinte sértett ez a cinizmus, de délfelé, mikor megtudtam, hogy ebben a hónapban a főnök már nem ad több előleget, megnyugodtam és olyasféle gondolatok jártak a fejembe:

— Talán jobb volna, ha válnánk. De a gondolat annyira kinozott, hogy elszívtam utána egy két szivart.

VI.

Délután kelleetlenül léptem át a ház küszöbét.

Az öreg nevelőnő jött elibem.

— Istenem, milyen képet vág ön? Megijed az ember, ha ránéz.

Egy pillantást vettem a tükörbe. Csakugyan kissé dult volt az arcom és verejtékes a homlokom.

A nevelőnő figyelmesen nézett reám, mintha tanulmányozni akart volna.

— Tudja, most egy nagy pohár tejet ittam, mert olyat akarok magának mondani, hogy esőre volt szükségem. Üljön le.

Leültem egy székre és zsebkendőmmel törölgettem homlokomról a verejtéket.

Az öreg nevelőnő, kebléből szent képet vont elő és arra nézett, nem pedig én reám, amíg beszélt.

— Miért van ön lesujtva?

— Nem tudom, — feleltem gyors lélegzettel. — de nagyon . . .

Hirtelen visszasivtam az utolsó szót. Adta furfangos nevelőnője, hogy be akar ugratni, minden áron a lelkembe akar pillantani. Nem engedem. De ő kiegészítette a mondatot.

— Azt akarta mondani, hogy ön is le van sujtva.

— En kérem, nem azt akartam mondani.

A nevelőnő most mársajátságosan forgatta

a szeméit, a szent képet pedig visszadugta a keblébe.

— De csak ne fogadja, látom az arczából. Épen így van szegény Katicza is. Retteg a jövőtől. Nagy baj a szegénység. Mégis csak jól meg kell gondolni a házasságot. Lássa pedig magát szereti a Katicza, mert maga vagy husz évvel fiatalabb, mint a bácskai kérő. Azután csinosabb, műveltebb. Igen, de az ő apja is nagyon művelt ember volt.

Avval vettem véget a kinos jelenetnek, hogy fölkeltem és olyan hangon, amelybe szigor is vegyült, szólottam.

— Beszélni akarok Katiczával.

A nevelőnő hirtelen fölállt. Arcza egészen sápadt volt. Belekapaszkodott a két karomba.

— Az istenért, semmi lárma. Én rámbiztattam ezt a dolgot.

— Önre, önre bizták? — kérdeztem olyan taglejtéssel hátrálva, mint a rogyadozó. — Hallja, ön megölt engem. Önök megöltek engem.

— Oh, oh, — sopánkodott a nevelőnő, — tudtam, hogy ön becsületes ember, hogy ön nagyon szereti Katiczát és siratni fogja őt. Ő is sir, ő is siratja önt. Már négy éjszaka és négy napja. Csak el ne pusztuljon szegény.

Ezután nem tettem egyebet, mint, hogy két kezemmel eltakartam arcom és sirtam keservesen. És a zokogásom nem volt komédia. Azok a könnyek valódi könnyek voltak. Bizony isten nem tudtam, hogy annyira szeretem Katiczát, fogalmam sem volt róla. Azóta elveszett az ábrándvilágom. Elvitte a bácskai ur.

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága a királyi családot ért *gyászban való részvétel jegyzőkönyvébe iktassa, s a belügyminiszter útján részvét-fóliát intézzen Ő felségéhez, a királyhoz.*

Az indítványt melyet a közgyűlés állva hallgatott végig, *egyhangu helyesléssel elfogadják.*

Az alapítványi helyek betöltése.

A budapesti Ludovika-akadémiában az 1896/7. tanévre megüresedett két Szilágyi Mihály-féle alapítványi hely, melynek betöltése Biharvármegye törvényhatósági bizottságát illeti.

A honvédelmi miniszter ennek folytán értesítette a törvényhatósági bizottságot, hogy legkésőbb május 31-ikéig a két alapítványi helyet töltse be, s egyuttal jelölje meg azon ifjakat, a kiket azon esetben, ha a két felterjesztett alkalmatlannak találtnék, a helyükbe óhajt.

A felvétel feltételei a betöltött 14 év és a be nem töltött 17 év.

Az alapítványi helyekre pályáztak: Fényes Barna, Jassik István, Szilágyi Lajos, Sztancsek Sándor, Szücs Sándor, Tomm Béla és Zankó Zoltán. A főispán először a két alapítványi hely betöltésére rendeli el a szavazást. A szavazatszedő-bizottság elnökül felkéri Vidovich Györgyöt, tagjaiul Böhm Ferenczet és Lestyán Endrét, jegyzőül Baranyi Andrást.

A szavazás tartalmára a főispán az ülést felfüggeszti.

Beadtak összesen 144 szavazatot, ebből kapott Szilágyi Lajos 108 szavazatot, Fényes Barna 102 szavazatot, a többiek elenyészőleg keveset.

Igy tehát a Ludovika-akadémiában üresedésben levő Szilágyi Mihály-féle alapítványi helyekre Biharvármegye törvényhatósági bizottsága Szilágyi Lajost és Fényes Barnát jelöli.

Alkalmatlanság esetén a többi pályázókat a következő sorrendben terjeszti elő a törvényhatósági bizottság: Szücs Sándor, Sztancsek Sándor, Zankó Zoltán, Jassik István, Tomm Zoltán.

A kijelöléseket felterjesztik a honvédelmi minisztériumhoz azon megjegyzéssel, hogy ha Tomm Zoltánra kerülne a sor, kérje ki a minisztérium a felvételhez Ő Felsége a király beleegyezését, mivel Tomm Zoltán életének 14-ik évét még nem töltötte be.

Az irnokok kérvénye.

Biharmegye központi és főszolgabírói irnokai kérvényt intéztek a törvényhatósági bizottsághoz, hogy az ezredéves kiállítás megtekintése végett egy havi fizetésüknek megfelelő rendkívüli segélyben részesítse őket.

Az állandó választmány a kérvény tárgyalásakor azt a javaslatot hozta, hogy a törvényhatósági bizottság ejtse el a kérvényt, mert az előre nem látott kiadás nagy megterheletés lenne a megyei pénztárra, annál is inkább, mivel a kisebb fizetésű hivatalnokok éppen olyan jogosan kérhetnék a rendkívüli segélyt, mint az irnokok. Az állandó választmány javaslatával szemben Tóth Dezső tiszti főügyész indítványozza, hogy adjon a törvényhatósági bizottság a központi I. II. és III. osztály irnokoknak, továbbá a főszolgabírói irnokoknak a kiállítás megtekintése végett 25—25 forint segélyt, mert az ezredéves kiállítás megtekintése nem csak kívánatos, hanem mindenkinek csak nem hazafiai kötelessége. Már pedig az irnokok ezt rendkívüli segély nélkül alig tehetnék.

Indítványozza továbbá a tiszti főügyész hogy a kiadás a megtakarítási alaphoz, vagy a közszükségleti alaphoz fedeztessék.

Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta és az összeg kiutalványozásával az alispánt megbizta. Egyuttal elhatározták, hogy felhatalmazza a törvényhatósági bizottság a főszolgabírókat, adjanak az irnokoknak 4—5 napi szabadságot.

A törvényhatósági bizottság határozatáról a belügyminisztert értesítik.

A törvényhatósági bizottság végül elhatározza, hogy a közpénztárnál az 1895-ik év folyamán foganatosított építkezések költségeinek fedezése tekintetében hozzájárul az állandó

választmány határozatához és a 18,253 frt. 69 kr. a külön alaphoz fedezik. A jegyzőkönyvek hitelesítése után elnöklő főispán berekeszti a közgyűlést.

TÁJÉKOZTATO.

Május 27. A jogakadémiai ifjuság majálisa a Szent László fürdőben.
 27. Végfegyverelés a Pável tüntetés ügyében.
 31. Az ezredéves évforduló ünneplése a nagyváradi jogakadémián.
 Junius 8. Koronázási évforduló.
 8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása.

UJDONSÁGOK.

* **A bibornok itthon.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök Ő Eminenciája tegnap este Budapestről székhelyére érkezett. A bibornok-püspök ma délelőtt pontifikál Károly Lajos főherceg lelki üdvéért tartandó gyászmisén.

* **Ferencz Ferdinánd főherceg egészségi állapota.** Ferencz Ferdinánd trónörökös, mint Bécsből jelentik, daczára a nagy csapásnak, a mely atyja halálával érte, jól érzi magát. A trónörökös csak atyja temetése után tér vissza Territetbe. Tegnap délután Schönbrunnba ment, a hol néhány napig fog tartózkodni abban a lakosztályban, a melyet a király rendelkezésére bocsátott.

* **Nyugalmazott honvédtábornokok.** Két névvel ismét szaporodik a nyugalmazott honvédtábornokok száma, a kiknek penzióba küldése már eddig olyan nagy feltűnést keltett s a képviselőházban is fölemlített. A legújabb nyugdíjba menő tábornokok — a Magyar Híradó értesülése szerint Lukinacz altábornagy, zágrábi honvédkerületi parancsnok. Pókay altábornagy, budapesti honvédkerületi parancsnok. Pókay augusztusi még hivatalban marad. Utóda az említett forrás szerint Bernolák altábornagy, a honvédelmi minisztérium I. ügyosztályának vezetője lesz, az ő helyét viszont valószínűleg Bihar ezredes, budapesti dandárparancsnok és a törzstiszti tanfolyam parancsnoka foglalja el.

* **Egyházi méltóságok.** Ő Felsége a király dr. Komlósy Ferencz esztergomi kanonoknak és főegyházmezei tanfelügyelőnek a boldogságos Szűz Máriáról czimzett cibinai (de Cibina) prépostságot, Hettyey Sámuel esztergomi kanonok és érseki irodalmozgatónak pedig a déghi czimzetes apátságot adományozta.

* **Az új verseci szerb püspök.** Zmejancsics Gábor, a karlócazi püspöki zsinaton most megválasztott verseci püspök, rendkívül jó fogadásra talált a hazafias szerb körökben s kivált a délvidék politikai tényezőinél. fiatal, alig 42 éves új püspök európai műveltséggel s nagy nyelvismerettel bír, helynöki működése alatt minden körben rokonszenvet keltett. Püspöksége elé a jelenben annál nagyobb bizalommal van mindenki, mert a verseci szerbek éppen a lezajlott millénniumi ünnepségek alatt feltűnően tüntettek a magyarság ellen s az öreg Miletics fiával együtt most szintén Versecre költözött, a hová a Zasztava legközelebb követni fogja őket. Zmejancsics püspök hazafisága és tapintata Mileticsék izgatását erősen ellensúlyozni fogja. Az új püspök eredetileg gazdász volt. A magyar-óvári akadémiát elvégezvén, Pejacsevics gróf uradalmában volt tiszttal s később kasznár. A hetvenes évek végén teológiára ment s 1882-ben Szerajevóba neveztek ki katonai káplánnak. 1891-ben krusedoli arkimandrita s röviddel azután protoszinon lett s mint ilyen a szerb nemzeti alapok felügyelője. November óta püspöki helynök volt. Pálffy Elemér verseci főispán beiktatása alkalmával a székesegyházban hazafias szónoklatot mondott, mely akkor nagy feltűnést keltett. »A szerb édes testvér gyanánt szereti a magyart — ugymond — vele együtt érez a közös drága haza iránti ragaszkodásban.«

* **Országos hittanári gyűlés.** A budapesti középiskolai hittanárok körében mozgalom indult meg a nyáron megtartandó országos hittanári gyűlés érdekében. Május 6-án szűkebb körű értekezlet volt a Sz. István-társulat olvasótermében, a melyből kifolyólag már bejelentettek szándékukat Vaszarj Kolos biboros hercegprímásnál. A hercegprímás a legteljesebb helyesléssel fogadta az eszmét. Május 25-én pünkösdhétfőn délután 5 órakor ismét tartanak értekezletet a budapesti katolikus kör helyiségében (IV. Koronaherceg-utca 17.), a melyen szívesen látnak minden érdeklődő szakferfiut. Az országos gyűlést augusztus 21-én szándékoznak a székes fővárosban megtartani. A gyűlés tárgyai lennének: 1. A vallásoktatás helye a középiskolában. 2. A vallásoktatás képesítése. 3. A vallásoktatás állása és anyagi helyzete. 4. A középiskolai vallásoktatás rendszere. 5. A vallásoktatás középiskolai könyvei. 6. Püspöki utasítások a középiskolai vallásoktatás számára és azok ellenőrzése. 7. Az ifjuság vallásgyakorlatai és a Mária-kongregációk. 8. A hitoktatók és hittanárok országos egyesülete.

* **Udvari gyász.** Károly Lajos királyi herceg elhalálása alkalmából a hivatalos lap a következő rendeletet hozza: Legfelsőbb rendeletre, néhai Károly Lajos főherceg ő császári és királyi Fenségeért az udvari gyász péntektől, 1896. május hó 22-ikétől kezdve hat héten át következő változással fog viseltetni: az első héten május hó 22-ikétől bezárólag június hó 28-ikáig a mély gyász, a további két héten pedig június hó 19-ikétől bezárólag július hó 2-ig kisebb gyász.

* **Vizsgálatok a főgymnáziumban.** A helybeli kath. főgymnáziumban az 1895—6. tanév záró vizsgálatait a következő rendben tartják meg: május 30-án délután 2—3 a francia nyelvből; 3—5 a testgyakorlásból és műnevelésből. Junius 11-én d. e. a IV., III. A) B) oszt. és d. u. a II., I. A) B) oszt. a vallásoktatásból; 15-én az V., VI., VII. osztály a vallásoktatásból; a III. B) oszt. a német nyelvből és történelemből. — 16-án a IV. oszt. a német nyelvből és történelemből; a III. A) oszt. a magyar nyelvből és történelemből. — 17-én az I. A) B) oszt. a magyar és latinnyelvből; az V. oszt. a természetrajz és matematikából; a VI. oszt. a magyar, német nyelvből és történelemből; a VII. oszt. a latin, görög nyelvből és földrajzból. — 18-án a II. B) oszt. d. e. és a II. A) oszt. d. u. a földrajzból, számtanból és rajzoló geometriából. — 19-én a III. A) oszt. d. e. és a III. B) oszt. d. u. a földrajz-, számtan és rajzoló geometriából; a IV. oszt. a magyar, latin nyelvből; az V. oszt. a német, görög nyelvből, a görög-pótló irodalomból és történelemből. — 20-án a VI. oszt. a latin, görög nyelvből és a görög-pótló irodalomból; a VII. oszt. a matematika, physika és az ábrázoló geometriából. — 22-én a II. A) B) oszt. a magyar és latin nyelvből; a III. A) oszt. a német és latin nyelvből; a III. B) oszt. a magyar és latin nyelvből; a IV. oszt. a természetrajz, algebra és rajzoló geometriából. — 23-án az I. A) d. u. és az I. B) oszt. d. e. a földrajz, számtan és rajzoló geometriából; az V. oszt. a magyar és latin nyelvből; a VI. oszt. a természetrajz és matematikából; a VII. oszt. a magyar, német nyelvből és a görög-pótló irodalomból. — 28-án reggeli 8 órakor ünnepi hálaadó istentisztelet és a tanévnek nyilvános berekesztése a főgymnasium dísztermében. Ezen vizsgálatokra a szülőket, gyámokat, és a tanügybarátokat meghívja az igazgatóság.

* **Az új tűzér-laktanya.** A tűzér-laktanya építését még ez évben megkezdeti a város. A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett a tanácsnak, a melyben javasolja, hogy tekintettel a laktanya építésének még ez évben való megkezdésére, a város a kaszárnyának szánt területen levő épületeket, kivéve a lovasság istállóját, bontassa el s jelölje ki a Körözs medrének azt a részét, a honnan a feltöltéshez szükséges kavicsot hordatja.

* **Millénniumi ünnepélyek.** Biharvármegye községében lefolyt millénniumi ünnepélyekre vonatkozólag folytatólagosan még a következő híreket közöljük: Igen szép ünnepélyek színhelye volt Körös-Tarján községe vasár-

nap, midőn a község magyar és román lakosága együtt és egyforma lelkesedéssel ünnepelte hazánk ezer éves fennállását. Az ünnepélynek kezdetét és kiemelkedőbb részeit ágyuszó jelezte: több mint 120 ágyulövés dördült el. Az ünnepély reggel 7 órakor a gör. kel. templomban tartott hálaadó isteni tisztelettel vette kezdetét, melyen testületileg vett részt a képviselő testület s tömegesen jelentek meg a katolikusok. A szent misét Vajda János g. kel. lelkész szolgáltatta, azután jól átgondolt beszédben hazaszeretetre buzdította a hallgatóságot. 9 órakor zászlók alatt és énekek zengése között vonult át a gör. kel. templomból az ünnepelő nép a róm. kath. templomba, élén Vajda János g. kel. lelkésszel, a községi előjárósággal és Paul Péter g. kel. tanítóval, ki az iskolás gyermekeket is átvezette. A róm. kath. templomban B a d z e y György plebános tartott eszmékben gazdag hazafias szónoklatot, mely után processio, majd a Te Deum és a szent mise következett. Az ünnepélyes isteni tisztelet után az iskolai ünnepélyek tartattak meg külön a róm. kath. és külön a gör. kel. iskolában. A róm. kath. iskolában, illetőleg az iskola feldiszített udvarán a hivatalos program szerint folyt le az ünnepély. A magyar nemzet ezer éves történetét O z s v á t h János tanító adta elő. A szózat elhangzása után a gyermekek szavalata következett és B a d z e y György plebános megkapó imájával végződött. Délután 4 órakor kezdődött a község ünnepélye a körjegyzői lakás udvarán. A hazafias dalokat a nemzeti színű lobogók alatt kivonult iskolás gyermekek és a község együtt énekelte O z s v á t h János okl. tanító vezetése mellett. Igen szép alkalmi szónoklatot tartott S z e m e s József körjegyző és O z s v á t h János tanító Földváry Istvánnak »Szent István« című költeményét szavalta el. Este 8 órakor az összes ablakok kivilágítottak s újból körmenetet tartottak. — Szép ünnepélyvel ülte meg É r - T a r c s a községe is az ezredéves esztendő. Folyó hó 10-én ünnepélyes szent-mise-áldozat tartott a gör. szert. kath. templomban, melyen a községi előjáróság is testületileg vett részt. Te Deum után helybeli lelkész megható szavakban ecsetelte a multnak dicsőségét és lelkesítőleg buzdította a hallgatóságot az igazi őszinte és becsületes hazaszeretetre. — Az iskola-ünnepély folyó hó 17-én folyt le szintén impozáns módon. A gör. szert. kath. iskola udvarán gyűlt össze a falu összes gyermeke és népe felekezeti különbség nélkül nemzeti színű zászlók alatt, hol Mann Gyula helybeli gör. szert. kath. lelkész buzdító beszéddel megnyitván az ünnepélyt, a gyermekek Domján Sándor gör. szert. kath. tanító dicséretes és buzgó vezetése alatt szebbnél-szebb szavalatokkal lelkesítették az egybegyűlt népet. Később a gyermekek dobzó mellett, a nép a Rákóczy-induló mellett vonult ki zászlók alatt a község közvetlen közelébe, hol kezdetét vette ismét az ünnepély. Megnyitó beszédet Szabonlay Sándor postamester mondott. Oly lelkesítő, oly megragadó szavakban adott kifejezést az ünnepély jelentőségének, hogy utána a »Szózatot« az egész nép fennállva, levett kalappal a legnagyobb megdöbbenéssel énekelte el. Itt is voltak szavallatok. Végül az ifjúság tánczra perdel, a gyermekek között pedig kiosztották a millennárius ajándékokat. A község zászlódiszben áll.

* **A Körözs pusztításai.** Már említettük, hogy a Kossuth Lajos-utczán levő házak egy részének a Körözs felőli kőpartja, a víz alá mosás folytán annyira meggyengült, hogy a hatóság kiköltöztette az épületekből a lakosokat. Hajnal Márton kereskedő kőpartja volt legjobban veszélyeztetve, s a nagyobb baj elkerülése végett már hozzákezdtek az alap veréséhez. A baj kiterjed a régi Dunkel-féle épületre is. Ezért a ház jelenlegi tulajdonosa, Váradi Nándor kérvényt adott be a városhoz, melyben engedélyt kér, hogy az épület megrongált kőalapját gyökeresen kijavíthassa.

* **A város millenniumi alkotásai.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a millenniumi diszközgyűlésen, tudvalevőleg elhatározta, hogy a Nagyváradon felállítandó lelenczházra a város 10,000 frtot szavaz meg, tíz évi 1000 fontos részletekben. Dr. B e r k o v i t s Ferencz törvényhatósági bizottsági tag tegnap hosszú beadványt intézett a városhoz, a mely-

ben szatirizálja a diszgyűlést, mely a lelkes hangulaton kívül oly szegényesen örökölte meg a millenniumot. Hivatkozik a 2 kaszárnyára, a vízvezetékre, csatornázásra, melyekre a város milliókat költ. Különösen pedig gunyolja, hogy Nagyvárad 12,000 frtot szavazott meg egy történelmi képre, mikor a gyermekek nagy perzentjét angyalokká teszik. Végül indítványozza, hogy határozza el a város, miként: 1. a szülészeti intézettel kapcsolatba hozandó lelenczház mielőbbi felépítését elrendeli; 2. hogy ennek és a gyermekkorház és árvaház fenntartásául é v e n k é n t é s á l l a n d ó 4-0/0 k ö z k ö l t ő t szavaz meg; 3. hogy a tanácsot a szükségelt tárgyalásokra és javaslatok tételére utasítja. Az indítvány a juniusi közgyűlésen kerül tárgyalásra s bizonyára élénk ellenezésre talál.

* **A szabadelvű párt értekezlete.** A szabadelvű párt szűkebb körű választmánya tegnap délután értekezletet tartott a széchenyi szállodában. Az értekezleten elhatározta a választmány, hogy nem ért egyet azon czikkkel, melyet a párt jegyzője dr. Radó Ignác Nagyvárad város képviselőjére nézve írt. Dr. Radó Ignác kijelenti, hogy a cikkben kifejtett álláspontját fenntartja és azzal sérteni senkit sem akart, sem nem akar, de a párt határozatából levonja magának a konsekolúciát és jegyzői állásáról lemond. A választmány a lemondást nem fogadta el, mivel a tisztviselő kart ugyis rövid időn újból szervezik. Hlatky Endre elnök azon jelentésére, hogy Tisza Kálmán a jövő hónap végén fontos ügyekben Nagyváradra óhajt jönni, a párt választmánya kimondja, hogy június 25-ik napját tartja erre a legalkalmasabbnak, s felkéri az elnököt, hogy erre vonatkozólag bocsájtkozzék levelezésbe Tisza Kálmánnal. Együttal a fogadtatásra vonatkozólag is az elnököt kéri fel a választmány, hogy tegye majd meg az előkészületeket.

* **Járványos betegségek a megyében.** Dr. Pópvits György megyei főorvos jelentéséből örömmel látjuk, hogy a járványos betegségek Bihar megye területén esőkkentek s újabb betegedések kevés számmal fordultak elő az utóbbi fél hónap alatt. A jelentés szerint május hó 1-től május 15-ig *vörhenyben* Derecskén 4 Gáborjánban 5, Hegyköz-Kovácsiban 4 gyermek betegedett meg. Az egész megye területén a régebbi és újabb megbetegültek közül elhalt 4. Asszonyvásáron megszűnt a járvány. — A kanyaró újabbán csak Drág-Cséken fordult elő 5 esetben meghalt 1. Jelenleg 15 kanyaró beteg van a megye területén. — A *roncsolótöröklob* a fél hónapban csak Esztár községben lépett 1 esetben s *egyellen halálozás sem fordult elő a megyében.* Csökmön megszűnt a difteritisz. Jelenleg 3 beteg van a megyében.

* **Az ipartanodai bizottság ülése.** A községi ipartanodai bizottság tegnap délután ülésezett a város házában. R a g á n y János v. főszámvévo elnökelete alatt. Jelen voltak: Guttmann József, Stark Gyula, Óváry Lajos, Szücs Izsó, Palkovits Imre, Eszenyi Sándor, Oó Mihály, Kovalik János, Sztarill János, Weisz Károly, Mészáros József és Tarsoly Ferencz. Az ipartanodai bizottság, az iskola érdekében önálló igazgatói állást óhajt rendszeresíteni, aki egyszerűs mind rajztanári minőségben is működne s ezenkívül egy segéd tanári állás rendszeresítését határozta el. A kir. tanfelügyelő azonban ezt ellenzi. A bizottság a tanfelügyelő véleményével szemben felír a közokt. miniszterhez. — Előterjesztették az ipariskolák 1896—7. tanévre szóló költségvetését, mely szerint a kiadások 19,355 koronában vannak előirányozva. A költségvetést, 50 korona törlésével elfogadták s betérjesztik a tanácshoz. A berendezésekre 500 koronát irányoztak elő. A tanszerek beszerzésére vonatkozó költségvetést szintén a tanácsnak adják be. — S z ü c s Izsó igazgató havi jelentésében előterjeszti, hogy a jövő tanévben a fentebb említett költségvetés szerint is, 3 osztálylyal és 23 órával szaporítani kell az ipariskolát. Ebből esetleg 8 óra a községi is-

kolánál felhasználható. Jelenti továbbá, hogy a jövő tanévben új, a mostaninál czélszerűbb ellenőrző könyveket hoznak be. A jövő tanévre a beiratások idejét szeptember 5—13-ra kéri kitűzni. Az igazgató jelentését tudomásul vették egész terjedelmében. Még néhány apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

* **Nagy forgószél.** Ritka természeti tüemény játszódott le tegnap a püspöki lak kertjében. Teljes szélesendben egyszerre csak nagyforgószél támadt, mely megkapta a meleg ház ablakait és négy-öt ölnyi magasságba vitte fel. Az egyik munkás a meleg ház közelében állott és e szokatlan jeleneten megütközve az ablaktáblákat megakartá mentenni, de a forgó szél megkapta a bő nadrágos embert és másfél ölnyi magasságba vitte, még végül csak nehezen bele tudott kapaszkodni egy fába.

* **Középiszkolai tanárok előléptetése.** Az imént szentesített új költségvetés alapján, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium tárczájából fizetett középiszkolai tanároknál 110 előléptetése és rendes tanári kinevezés történt, a mely kinevezések e napokban fognak közzétettni. A fejlesztésben levő, vagy állami kezelésbe átvett középiszkolák tanszékeinek betöltése után ismét lesznek előléptetések.

* **A millenniumi gyermekünnepély** rendező-bizottsága Mezey Mihály elnökelete alatt a Sportpavillonban f. hó 22-én délután 6 órakor — a tervezett kirándulás idejének, részleteiük megállapítása tárgyában — értekezletet tart.

* **Francia tudós Magyarországról.** Edo-uard Sayous, a bésanconi akadémián a bölcsészet tanára, az »Annales de Geographie« című folyóiratban a francia földrajzi társaság hivatalos közlönyében »Les magyares á la veille de leur exposition millénaire« czimen igen érdekes cikket írt. A magyar ezredéves kiállítás — ugymond — nem egyéb, mint nagyfoku bizalom a jövőben és nagyfoku hála a multért. Mielőtt ismertetné az ezredéves ünnepet, bocsánatot kér olvasóitól, hogy nem használja azt a gyűlöletes hangot, a melyet a magyarok szomszédjai mostanában olyan nagy előszeretettel használnak. Évekig tanulmányozta a magyar viszonyokat s elmondja magáról, hogy olyan barátja a magyaroknak, hogy a hibáik előtt nem huny szemet. Mi is voltaképen a magyar? Francia az, a ki Franciaországban született és Franciaországban lakik. De a ki Magyarországon született és ott lakik, az még nem magyar ember. Magyar ember csupán az, a kinek anyanyelve magyar. Hivatkozik Vámbéry Armin tudományos kutatásaira, a melyekből azt az adatot kölcsönzi, hogy a magyarok Mária Terézia idejében nem voltak többen másfél milliónál, e század közepén felment számuk négy millióra és az 1890-iki népszámlálás már nyolcz milliót konstátált, vagyis valamivel többet, mint a magyar királyság összes lakosságának a fele. Honnan e csodálatos szaporodás? Ez egyese-dül a magyarosodás titkában rejlik. A bevándorolt zsidóság, a bevándorolt németek és az oláhok nagy része teljesen belcolvadt a magyarságba. Csodálatosnak tartja azt is, hogy a tatárokkal rokonszarmazásu magyarok, mint ázsiai nomád nép honnan szerezhették azt a szabadságért rajongó alkotmányos érzületet, a melylyel akkor Európában dicsekedhettek? És honnan van az, hogy Európa legszebb asszonyai és legszebb férfiai a magyarok közt találhatók? Páratlanok mondja a magyarok kulturális fejlődését is. Végre ezekkel a szép szavakkal fejezi be értekezését: Egy nemzetnek, a mely olyan sokáig volt boldogtalan és a mely az értelmiségnek olyan magas fokára jutott, szent joga, hogy fennállásának ezredéves fordulóját megünnepelhesse.

A Habsburg-ház tragédiái.

Károly Lajos főherczegnek halálhíre nem érte ugyan váratlanul a közönséget, mégis mindenütt a legnagyobb részvétet keltette fel az uralkodó család iránt, a melynek körében oly sok tragikus eset fordult már elő. Nem mondhatjuk Károly Lajos főherczeg haláláról, hogy szintén valami tragikus eset volna,

de ez alkalomból mégis felevenítik azon szomorú emlékeket, a melyek a Habsburg-ház körében történt váratlan és tragikus halálesetekhez fűződnek. E megrázó esetek között azonban bizonyára a legszomorubb Rudolf trónörökösnek váratlan halála, mely még hosszú időn át legendák tárgyát fogja képezni. Ezt követte Vilmos főhercegnek halála, a melyet a lóról való lebukása idézett elő.

Még ezelőtt ötven évvel jelent meg Bécsben egy könyv, mely a Habsburg-ház viszonyával foglalkozott és teljes joggal írhatta, hogy a dynasztiának azon ága, a melynek feje mostani királyunk atyja, Ferencz Károly volt, a legszebb reményekre jogosíthatja az uralkodó házat, csakugyan ez volt a legerőteljesebb ága a dynasztiának, mert ennek voltak tagjai ő Felsője Ferencz József, Ferdinánd Miksa, és Károly Lajos. Csak később született Lajos Viktor. De ezek közül most Károly Lajos főherceg elhalálása folytán egyedül csak Ferencz József királyunk él már. Miksa császár szomorú történetét ismerik mindenütt.

De nemcsak az elmúlt ötven év alatt történtek ily szomorú események, hanem a Habsburgok történetében az isteni gondviselésnek számos ily megpróbáltatását találjuk. Így 1281-ben I. Lajos császár fia tizenhárom emberből álló kíséretével befutott a vízbe, midőn Schaffhausennél átakart kelni és alatta beszakadt a jég; anyját a bánat ölte meg, mert Anjou Károlyhoz ment feleségül leánya, Klementina. A szegény anyjának olyan nehezére esett leányától elválni, hogy megszakadt a szíve. Burgundi Mária, I. Miksa neje szintén a Habsburg házból való volt; egy lovaglás alkalmával megsérült, de baját részint azért, hogy férjét meg ne szomorítsa, részint álszeméremből, eltitkolta, a mi csakhamar sirba vitte. Hirtelen és titkos halállal mult ki. II. Rudolf császár, Zsigmond herceget, az augsburgi püspököt, a ki Lipótfőhercegnek volt fia, a 17. században orvosa megmérgezte. Habsburgi Albert magyar király halálát pedig vérhas idézte elő, a melyet a dnyevés következtében kapott. Katalin, Lipót leánya 1348-ban kolerában, IV. Ferdinánd és I. József császár himlőben haltak el.

De mindezen halálesetek közül bizonyára a legmegdöbbentőbbek a jelen század megrázó tragédiái, a melyeknek áldozatai Miksa császár és Rudolf trónörökös.

Ő felségének pedig e nagy bánatában csak az nyújthat vigaszt, hogy alattvalói a legnagyobb szeretettel rajonganak érte és Magyarország mostani ünnepei között sem feledkezik meg azon kegyeletről, a melylyel az elhunyt főherceg iránt viseltetnie kell és résztvesz a gyászban, mely a sors által oly gyakran meglátogatott uralkodóházra borul.

Lapunk egyes számai a következő hitelekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca.
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca.
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő.
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca.
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz.
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca.
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

Szenzációs eljegyzés.

— Városi pletyka. —

Nagyvárad, 1896. május 21.

Érdekes eljegyzésről beszélnek pár nap óta Nagyvárad kávéházában. Egy fiatal, 26 éves hivatalnok a pletyka hűse, az ő különös elhatározását

és még különösebb ballépését tárgyalgatják, s az eset okát találgatják itt is, ott is, nagyon sok helyt.

A férfiakat természetesen nem avatják be az esemény bővebb részleteibe, s így a legszemfülesebb külön tudósítónk is csak annyit tudott meg a dolgról, hogy B. hivatalnok, a ki két év óta állhatosan udvarolt L. gazdag özvegyasszony egyetlen szép leányának, most hirtelen fordulattal megkérte és meg is kapta a 46 éves mama kezét.

Az eset széles körben keltett nagy feltűnést, annál inkább, mert a 18 éves szép leány, mikor megtudta, hogy az édes anyja vetélylársa lett, a Körös hullámos, bodros hajjaiban akart menekülő helyet keresni a nagy szegényen elől, s hogy borzasztó elhatározását véghez nem vitte, annak a női szívek titkait legjobban ismerő munkatársunk határozott és minden kétséget kizáró állítása szerint —, egyedül az volt az oka, hogy a Körös hullámai így május 20-ika táján még kissé hűvösek, s ő nagysága félt, nehogy közvetlen elhalálása előtt orbánczot kapjon, mert ez a gonosz betegség egészen elesülthetné az arcát, a mi nagy disharmóniát okozna a délszakinyörvényekkel körülvett, kandelláberek kísérteties lángjával megvilágított, s selem szemfedővel díszített szép ravatalon.

Rendőri tudósítónk ennek koncedálásával azt állítja, hogy az öngyilkosság megakadályozásában nagy érdeme van rendőrségünk tapintatának is, a mennyiben a Körös-part azon részére, hol a borzasztó eset elkövetése készülétfelben volt, a legesenyebb és legügyetlenebb posztot állította, s így a kisasszonytól még annak a reményét is megvonta, hogy a hideg fürdő után gyors, izmos és kedves karok szállítják vissza az anyai ház elhagyott küszöbére.

Mi a két egymást ki nem záró véleményből csak azt akarjuk konstatálni, hogy a gonoszul megcsalt leány el, s a szívében dülő, s azt majd nem összetépő viharok után, — most már feledni is próbál.

A menyasszony mama és a vőlegény pedig kart karba öltve boldogan sétálgatnak a déli korzón . . . , s mosolyogva fogadják az ismerősök kaján irigységet eláruló nyíjas üdvözlését.

*

A szenzációs eljegyzés oka és magyarázata, — a mint kávéházi tudósítónk az éjjeli órákban elbeszéli — minden kétséget kizárólag az, hogy B. ur, mikor fehér nyakkendővel, frakkban és lackcipőben szerdán délben régi imádoztjának a megkérésére indult, váratlanul megtudta, hogy jövendőbeli, de már néhai apósa végrendeletét azon határozott kijelentéssel készítette, hogy tekintélyes vagyonának egyetlen örököse imádozt felesége legyen azon esetben, ha 10 év leforgása alatt menyasszonyi koszorúval cseréli fel az özvegyi fátyolt, biztosítván és szívére kötven a jövendőbeli férjének egyetlen leánykájuk felett való rendelkezési és felügyeleti jogot.

B. úr nagyon különösnek találta ugyan a végrendeletet, de mert hiteles forrásból származott az információ és a kocsisnak is odakiállította már, hogy hova hajtson, hát csak elment az ideáljához és megkérte a — mama kezét.

Péter.

SZINHÁZ.

Hírek a szinkörből. A jövő hétre kitűzött Klári operette előtt még egy ujdonsága lesz a szinkörnek: A g y e r m e k r a b l ó n ő szenzációs népdrama, melynek egyéb érdekességei mellett excentrikus látványossága az, hogy egy k a k a s v i a d a l megy végbe a második felvonásában. Két hatalmas e czélra idomított k a k a s végzi utánozhatlan természetességgel a v a l ó d i k a k a s v i a d a l t. A g y e r m e k r a b l ó n ő különben mint népdrama magában

is érdekes szép darab, mely a mult nyáron a budai szinkörben 25 előadást ért meg rövid idő alatt. **M a S h a k s p e r e - e s t é j e** lesz a szinkörnek, a mig holnap **L i l i t** látjuk viszont.

Igazságszolgáltatás.

Az esküdtszékek hatásköre. Fontos szaktanácskozás folyt ma az igazságügyminiszteriumban Erdély Sándor igazságügyminiszter elnöklése alatt, az esküdtszéki bíróságok szervezéséről szóló javaslatról. Az értekezlet ma három kérdéstről nyilatkozott:

1. Helyesen utalhatók-e az esküdtszéki bíróságok elé a büntető törvényköny első négy fejezetében irt büntettek közül a felségsértés, királysértés, hüllenség, lázadás súlyosabb esetei, a mennyiben öt évi minimális büntetéssel fenytetnek, valamint a bonyolultabb tényálladékkal bíró büntettek, például a köz okirathamisítás?

2. A magánügy ellen nyomtatvány útján elkövetett rágalmozás és becsületsértés vétsége az esküdtszéki bíróságok helyett szakbírók elé utaltassék-e és ha igen, akkor a törvényszék vagy a járásbírók hatáskörének megállapítása volna-e ezélszerűbb?

3. A gyakorlati élet szempontjából helyes volna-e a járásbírók hatáskörének kiterjesztése, nevezetesen az egy évig terjedhető fogházzal büntetendő vétsége teljes megnyugvással vonnánk-e a járásbírók elé utalhatók? A tanácskozást jövő héten folytatják.

Rossvégü mulatság. Michele Mitru, Ambró Lika hosszuligetű lakostól földet vett és régi szokás szerint áldomásra gyűltek össze, a melyre meghívták Haducz Gavrilát is. Michele Mitrunak jó kedve kerekedett és elkezdett táncolni, a mi sehogyssem tetszett Hoducz Gavrilának. E fölött összeveszték és Hoducz Gavrilát késsel súlyosan megsebesítette Michele Mitrut. A törvényszék ma tárgyalta az ügyet és egy havi fogházra ítélte el Hoducz Gavrilát.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyvárad királyi törvényszék ma Nagy József elnöklése alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Veres András és társai súlyos testi sértés büntette.

Kosucz Juon és társa súlyos testi sértés büntette.

Friedmann Henrik zsarolás vétsége és más büntetendő eselekmények.

Papp Mihály és társai emberölés vétsége.

Vlász Matye és társa gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradra.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁴⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²⁰ reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁶ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg., személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁶ d. u., vegyesvonat 7 ³⁶ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁵⁰ r., 4 ⁵⁸ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este.
Püspök- és Felix-fürdő 8 ³⁰ reggel, 4 ⁴⁵ d. u., 7 ³⁰ este, 6 ⁴⁰ reggel 2 ⁵⁵ d. u. 9 ¹⁵ este.	Püspök- és Felix-fürdő 10 ¹⁰ d. e., 6 ³⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ reggel 3 ¹⁵ d. u., 10 ³⁴ este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Irtá: I. van Woude.

24

Ha nem is játszik mindenki lacontenniszt, ha nem is mászhatja meg mindenki a hegyeket, de uszni, tornázni, korcsolyázni, azt megteheti mindenki. De mindenek előtt legyen mindenki férfit. Ne legyen öreg asszony, a ki a kályha mögött ül és fecseg; a gyenge ifjúnak nem kellene még reggel kilencz óraker az ágyban feküdniök. Oh, mint szeretném a jól ápolt uracsokat naponta egy óráig jól megdolgoztatni!

A szél és nap mozgásba hozná vérüket és kitudná, hogy hideg szívük nem-e melegednék egy kissé fel!

»De hiszen már észrevesszük, hogy fordulat áll be e dologban,« mondja atyám.

»Hála istennek igen! Ifjaink már annyit foglalkoznak a testgyakorlatokkal, a mint azt az elmúlt husz évben még nem láttuk.

Miként hallom, a nagyvárosokban sokat tornáznak, kerékpároznak, eveznek sat. Így idővel gazdagabbak leszünk oly férfiakban, a kik nem ijednek meg a fáradságtól, kik nem puhulnak el, akik minden körülmények között erősek, szilárdak lesznek ugy testi, mint szellemi tekintetekben. De . . . ha beakarjuk váltani igéretünket és három óraker Lindenhofban akarunk lenni a nagynéninél, ugy nem szabad itten sokáig ülnök.

»Kiváncsi vagyok a lovakra,« mondja Alex, és e szavak Tomnak arczára a legmélyebb meglepődés kifejezését varázsolják.

Adele is mintha érdeklődne az iránt, de ezt valószínűleg azért teszi, mert Alex kezdett erről beszélni, atyám egy kissé élénkebb lesz. Ennek örülök, mert Tom nagyon szereti a lovakat és sohasem kedvesebb Tom előttem, mint a midőn lovaival foglalkozik, megveregeti őket és büszke mosollyal beszél róluk. Ebben a tekintetben mind a ketten teljesen egyetértünk, mert mind a ketten nagyon szeretjük a lovakat.

Szerencsém, hogy a tehenek kinn vannak a legelőn és így Tom nem vezetheti vendégeit a tehen-istállóba; de már távolból mutat a napsugaras mezőkön legelő tehenekre. Nevetve hívom őket neveiken, de senkiksem érdeklődik ez iránt. Csak Tom integet barátságosan felém.

Most még a gépekhez akart bennünket vonszolni, de észreveszem, hogy a mama fáradt és felkérem, hogy addig, a míg nincsenek működésben, hagyjuk még, a mibe mindnyájau beleegyeznek.

Ha az ember nem ért hozzá, akkor nem is érdeklődik iránta.

»Ki kell nézniök az ablakon reggel, ha az emberek az új kaszálló-géppel dolgoznak,« mondja Tom, élénken mutatott a rozsföldre, a mely még kaszálatlanul állott; a nap fénye bearanyozza a kalászokat.

Senki sem felel reá. Sajnálom Tomot; szerencsére nem veszi észre közönyösségüket.

VIII.

Szép és pompás napok voltak csak hogy most már ismét megeredt az eső, már egy hét óta esik — éppen Sándor elutazása óta.

A meddig szép idő volt, többször mondták annyian, »nem is olyan rossz itt lenni,« vagy »lehet itten kellemesen is élni,« de most napról-napra csak távozásokról beszélnek.

Nagyon sajnálom, de ilyen esunya időben, nem tesz senki látogatást, még a nagynéni sem, a kit elfogott a reumája és most odahaza fekszik ágyában; miután már elvégeztük az összes látogatásokat és a kertben sem lehet már tartózkodni, nem merem őket arra kérni, hogy továbbra is itt maradjanak.

A verandán ülünk, a melyet az ablakok becsukásával meg lehet védeni a hideg vagy meleg időjárás ellen. Én azt hiszem, hogy nagyon unatkozunk, különösen atyám, a ki már majdnem reggel óta Tommal billiardozik és valószínűleg nem tudja, mit tegyen. Bosszankodva mondja, hogy »az ilyen rut időjárásnál az ember nem várhat látogatókat.

»Hát télen mit csináltak Lon?« kérdezi a mama. »Meglátogatnak e benneteket?«

»Nagyon kevesen. Csak néhány ismerőseink a faluból,« mondom elfojtott hangon. Nem szeretek panaszkodni, de mégis van az emberben valami, a mi arra ösztönzi, hogy rokonai előtt nyílt legyen. Nehezemre esik ez ösztönnek engedni.

»Igen, ismerem a városi ismerősöket,« jegyzi meg atyám. Nyáron szívesen jönnek el egyszer kétszer a szép erdőbe, a lawn tennis, vagy az eprek kedvéért, de a télen távol maradnak.

Mama felsóhajt: »E gyermek itt elevenen el van temetve.«

»De mama, nem olyan borzasztó ez,« mondom nevetve, bár nevetésem nem jön szívből, mert nagyon is jól tudom, hogy igaza van . . .

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A miniszterek Károly Lajos főherczeg temetésén.

Budapest, május 21. (Saj. tud. táv.)
Mint a »Budapesti Tudósító« értesül, a kabinet valamennyi tagja ma este Bécsbe utazik, hogy Károly Lajos főherczeg holnap d. e. végbemenő temetésén és a szombati gyászistentiszteleten jelen legyen. Csak D á n i e l keresk. miniszter marad Budapesten, hogy a kormány részéről netalán szükséges intézkedéseket megtehesse.

Kegyelem a johannesbergi foglyoknak.

Budapest, május 21. (Saj. tud. táv.)
A Reuter-ügynökség jelenti: Pretoriából ma délután érkezett magántávirat szerint Krüger elnök megkegyelmezett az 59 johannesbergi foglyoknak. A négy vezető sorsáról a távirat semmit sem jelent.

Közgazdaság.

Aratási kiállítások Európában. A hűvös és szeszélyes időjárás, a mely immár több mint két hó óta tart, nemesak a belföldi gazdákat tartotta s részben tartja most is izgatóságban, hanem a külföldieket is; egész Európában csaknem általában kifogásolják a kedvezőtlen időjárást. A vegetáció sem igen haladt előre, sőt némely helyütt a szó igaz értelmében megakadt; vagyis a növényzet nem volt képes megfelelőleg fejlődni. Az őszi vetések, a melyek különben sem teleltekki jól mindenütt, hátróztatottan visszaesésre mutatnak; nevezetesen Ausztriában, Franciaországban, Németországban, Olaszországban, Portugáliában, Spanyolországban és a déli orosz vidékeken. A romániai, bulgáriai, sőt a szerbiai részekben is meglátszik a nyoma a lassu fejlődésnek. Egyáltalában tehát az egész európai gabonaterületen várják a gazdák a javulást és ha ezen a területen még sem következnek ez be, akkor a terményhiány — a mely különben minden évben rendszeren megvan — a normálisnál jelentékenyen nagyobb mérvű lesz. Európa buza- és rozstermése a legkitünőbb években sem fedezi a szükségletet, minden évben több mint 100 millió hektliterre rug a gabonahiány. Különösen Anglia, Németország, Belgium, Hollandia, Ausztria, Oláhország, Spanyolország, Portugália, és Svájc szorulnak nagyobb importra és éppen ezek az államok az idén is, a melyek a várható termést az idén sem dicsérik. Spanyolország és Portugáliában a rosszi időjárás miatt annyira rosszabbodtak a vetések, hogy a két kormány erre az évre nézve a vámmilletékek eltörlésével foglalkozik. Nem lehetetlen tehát, hogy már az új kampanyban ugy Spanyolországba, mint Portugáliába is vámmentesen fogják szállítani a búzát és rozst. Készülnek is az akcióra az orosz birodalomban, a honnan már élénken kezdődnek a portugál és spanyolországi szükségletekre nézve; az oroszok előtt az is lebeg, hogy az amerikaiakat kiszorítsák a portugál és spanyol partokról. Sikertelni fog-e az oroszok terve, majd megválik; nem lehetetlen, mert az orosz gabona ma már csaknem

olcsóbb, mint az amerikai. Spanyolország és Portugália ez évi szükségletének fedezhetéseért érdemes lesz is harcolni az oroszoknak, mert egyedül a buza hiány már most is 6—8 millió métermázsza van taksálva. Talán jó lesz a magyar piacnak is figyelemmel kísérni a spanyol és portugál terméskilátásokat, mert hiszen nem lehetetlen, hogy még a magyar piac is hozzájárulhatna a konkurrencziához, annyival is inkább tehetné ezt, mert hiszen egyike azon államoknak, a melyek korán aratnak és legkorábban exportálhatnak. A romániai vetésekről nem a legkedvezőbb hírek keringenek: a hűvös, zord és szeles időjárás már megfogta a búzát, a mennyiben az évenként mutatózó káros paraziták nyomai már is észlelhetők. Igen sok helyen látható a rozsdá, szerencsére azonban csak sporadikusan; a repcevetések javultak. Bulgáriában eléggé szépek a vetések, csak hogy kívánják már ezer is a szebb időt, hasonlóan Szerbiában. Délországiában nevezetesen a Krimben és a Donvidékén gyengék az őszi gabnafélék, másutt azonban kielégítő, csak hogy lassan és egyenetlenül fejlődnek. Amerikában javultak a gabonafélék, sőt helyenkint jól állanak, de azért a terméskilátások itt sem excellensek még. Franciaországban a buza terület semmit sem változott, valaminek a terméskilátások sem javultak; jó, valha időjárástól függ minden, ha ez bekövetkezik, olyan jó lesz a termés, mint a tavalyi volt.

A mezőgazdasági hitel. A magyar parlament leghosszabb költségvetési vitájának körülből derekán, cáfolatul annak a vádnak, mintha a minisztérium mit sem törődne a közgazdaság érdekeivel, fölállott a miniszterelnök s tele önbizalommal jelentette ki, hogy nincsen ugy. Kijelentette, hogy a kormány legközelebb, sőt már a költségvetési vita folyamán javaslatot fog beterjeszteni a mezőgazdasági hitel javítása érdekében. Ez a kijelentés oly váratlanul történt és annyira magán viselte a spontaneitás bélyegét, hogy bár tudomásunk volt, hogy ebben az irányban előmunkálatok nem történtek, szinte hittünk benne. Miben fog állani a nagy reform, azt nem igen tudta a beavatottakon kívül senki. Így aztán megemlékezve a regále törvényre s Wekerle ígéreteire, sokan a hitel-szövetkezetekre gondoltak és abban a hitben voltak, hogy a kormány végre megemlékezik a kis emberek nyomoruságáról is, mások az agrárbank javára alkotandó törvényt emlegették. A költségvetési vita azonban elmúlt, a szép remények elfoszlottak, az ígéret ígéret maradt. A mi nem lep meg bennünket, mert hiszen a gazdákrol van szó, csak azt szeretnők tudni, mi kényszerítette Bánffy Dezsőt arra, hogy ilyen módon bizonyítsa be az ő nagy gondosságát a mezőgazdasági hitel javítása iránt a mezőgazdasági válság súlyos napjaiban?

Terménytőzsde.

Budapest, május 21.

B u z a tavaszra, bácskai	6.84
» tavaszra, északi	6.86
» szeptember-októberre, bácskai	0.—
» szept.-okt.-re északi	0.—
R o z s tavaszra, bácskai	0.—
R o z s tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.25
» aug.-szept.re, északi	10.35

Bécs, május 21.

B u z a tiszai	7.35—7.75
» bánási	7.15—7.65
» bácskai	7.10—7.50
» szokványáru őszre	7.03—7.05
B u z a szokványáru tavaszra	7.05—7.07
R o z s tiszavidéki	6.80—6.90
» szokványáru őszre	6.58—6.60
» szokványáru tavaszra	6.11—6.13
T e n g e r i magyar	4.30—4.40
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.70

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. május 21.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	98.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	150.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.—

Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	945.—
Magyar hitelbank részvény	371.25
Osztrák hitelintézeti részvény	347.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	343.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.15
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Pénteken, 1896. május 22-én

Makranczos hölgy.

Schakspeare vigjátéka.

Kezdetre fél 8, vége 10 óra előtt.

Holnap, Szombaton, 1896. május 23-án,

L I L I.

Énekes színmű 3 felvonásban.

Előkészületen:

Klári. A gyermekrabló nő.
Legujabb francia operette. Látványos dráma.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Szőlősgazdák figyelmébe!

Raffia (selyem hárs)

és

Szőlőkötő fonalak

legnagyobb raktára

Mertz János

bőrkereskedésében

Nagyvárad, Kossuth-utca 4.

Legelőszóban beszerezhető.

Videki megrendelések postán vagy vasúton.

1138/896 tksz.

Árverési hirdményi kivonat.

A székelyhídi kir. bírótság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vulcan József nagyváradai lakos végrehajtónak Janka József diószegi lakos végrehajtást szenvedő elleni 100 forint kötelevétel és járuléki iránti végrehajtási ügyében a németi 1142. sz. tjkvben A. 2. r. sz. a. foglalt ingatlanok Janka Józsefet 13 hold 1200 ölet tevő részére az árverést 504 forintban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1896. évi május hó 27-ik napján d. e. 9 órakor Nagy-Léta községénél megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becslésének 10 százalékát vagyis 50 forint készpénzben vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Székelyhidon, 1896. évi febr. 27-én.

Olasz József,

kir. albiró.

1133 1-1

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.

DEMETROVITS MIKLÓS étterme és sörháza

Rimanóczy-szállodában.

Legalkalmasabb találkozási hely, tisztán kezelt hegyi borok, valódi magyar konyha, mérsékelt árak, pontos kiszolgálás.

Naponta DULA MIKLÓS kitűnő zenekara változatos műsorral játszik.

Kőbányai részvénytársasági udvari sörmérés.

Tiszteletteljesen tudatom a n. é. közönséggel, hogy a már eddig is megkedvelt asztali boraimból 1/2 literes üvegekben (tiz üveg vételnél díjmentesen házhoz szállítottak) következő árakban:

1895-ki termés Czelnai bor, gróf Teleky-pincéjéből, literje	40 kr.
1888-ki > Érmelléki, székelyhídi bor, literje	50 >
1885-ki > > diószegi bor literje	60 >
1886-ki > Egri vörös, Ringelhan Rafeltől	80 >

A n. é. közönség becses pártfogását kéri:

Demetrovits Miklós,
vendéglős.

Havi étkezésre előfizethető.

HIRES, VALÓDI

301 33-36

MARIACZEI GYOMORCSÉPEK.

Készíti BRADY KÁRCLY, „Az őrangyalhoz“ ezimzett gyógyszerárában Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

Ezen kitűnő gyógyhatással bíró csépek, melyek nevezetesen gyomor- és altesti bántalmak, gyomorgöres és kolikánál évek hosszú során át asználtattak ugy felnőtteknél mi t gyermekeknél, s melyek étvágyhiánynál oly hathatósan bizonyultak, ma-randó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségektől — különösen az alatt felsoroltaktól — a csépek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávészákkal veszünk.

A máriaczei gyomorcsépek hatása a következő esetekben túlhalad minden más szert, különösen étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, szelek, felbőfögés, kolika, gyomorkatharus, gyomorgöres, aránytalan nyálkakepződés, sárgaság, utálat és hányás, főfájás, ha a gyomortól ered, gyomorgöres, székszorulás, eldugulás, a gyomor túlterhelése étel és italok által, májlep- és vesebetegségeknél (aranyér).

Ezen csépek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius páter, a ferencziek klostornának egy apátja Syriában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért őt egész Syriában és Palestinában csodálták, ki őt segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használván ezen csépeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, páter Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szintén egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Páter Gregor, főtisztelendő apát az atthosi kolostorban 98 évet élt és egy másikat apát ugyanezen kolostorban 102 évet. A muranói invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kováts János, ki tényleg hosszú életét ezen csépeknek köszönhette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, kit a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen csépek használata által még sok évet élt.

Ezen tények mellett ezen csépek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb városában mint megbecsülhetetlen szer a legjobb sikerek mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy ezen csépek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkotórészei minden más orvosság győzelet nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott dőszaki növények preparált nedveit, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Azsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

Használati utasítás. A máriaczei csépek gyöngyöden oldólag hatnak, igen kellemes keserű ízűek és reggel éhgyomorra, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávészákkal beveendők (gyermekeknek csak egy kávészákkal kell adni) és friss vízzel vagy vizezett borral leöblíteni. Bévétel n e csépek az egész életrendszert elénkészt, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Meg kell még jegyezni, hogy e csépek folytonos használata által a fenneb idézett betegségek bármelyike 2-4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értetődik, hogy e mellett szigorú életrendet kell követni.

Ovás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérelték csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriaczei gyomorcsépeknél eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi Máriaczei gyomorcsépek a legnagyobb gyógyszeróvet bíró növényekből készülnek s valódiságuk jeléül vörös az idegyomatott védjegy s aláírással ellátott papírba van csomagolva és ek minden üveghez mellékelt használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gus a H. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A híres, valódi Máriaczei gyomorcsépek a következő gyógytárakban kaphatók.

Brady K. Schutzmarke.

Magyarországban: Budapest, Török József király-utca, Péter Ottó, Székely A., Budai Emil, Városházter 9. Buttyán Tomonányi L., Abony, Lukács Gy., Apáti, Rátaj Th. Apácz, Domon Antal, Arad, Bing János, Kiss István, Schaller A. Aranyos-Marcu, Bittó Károly, Aszód, Dozsa A. Baja, Hollósy József, Nagy Sándor, Bantaly, Aaró András, Baranya-Selye, Uwirra Fr. Barcs, Kohut Sándor, Béla, Tunner János, Berettyó-Tyfalu, Tamási G., Bicske, Göllner Károly, B.-Csaba, Varság, B.-Gyarmat, Cserenyák Gy., Kanitz Odón, B.-Mágocs, Szep. Géza, B.-Szarvas, Bugyis A., Bonyhád, Kramlin József, Bazin, Meisl Fr. Czegled, Bohus Ed., Zalai, Csakova (Tenes), Tolgy Sándor, Csemeg, Rutner J. Csepreg, Kekas Mihály, Cs.-Fomorja, Barta T. Debreczen, Gölty Nándor, Tóth Béla, Mikulovics István, Dr. Reischneck Emil, Tamássy Falás, Uelta, Braun Müller E., Diószegh, Vaday Ignác, Dobosina, Třešcher, Doolova, Kes József, Dorozsma, Karcsey Károly, Duna-Pataj, Múdia Pál, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowicky, Mohitovics István, Feger, Irgalmas barátok, Köllner L. Úzvegyo, Buzáth L., Ermhályfalva, Matray István, Ersekújvár, Mészáros, Fokla,

Cornides K. Fekete Ardo, Szteppák Géza, Fiume, Mizzán A. Pécs, Irgalmas barátok, Zsiga László, ifj. Erőth János, Szpécztván, Göbel Kálmán, Gödöllő, cs. és kir. udv. gyógyszerár, N.-Beeskerek, Köllner J. Moczkovcsák D. Nagy-Kanisza, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Ember E., Molnár Lajos, Nyir György, Hering Sándor, Győrött, Mehlshmidt J., Hadházy, Farkas Odón, Hajós, Martinovich J. Hatzfeld, Holcz Mátyás H.-M.-Vasárhely, Bereczk Péter, Kiss Gyula, Németh L. Hoites, Mülbauer R. J., Homona, Szekerák Ambrus, Hosszúfalva, Jekelius G. Hosszú-Pályi, Sárossy Imre, Huszti, Keresztes József, Iglo, Gartner Eálmán, Ipollyság, Berkó István, Jászberény, Merkl J., Csaba, Horvath Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerlaud K., Kápolnás-Nyék, Hankocz E. Kaposvár, Czollner, Pataky Andor, Kapuvár, Vavroskay János, Karánsebes, Müller J., Bistice, Kassa, Galik Géza, Mészáros, Molnár László, Waudraschek Károly, Keskemet, Katona, Molnár, Farkas J. Bódogh F. Kékes, Scheint A. Késmárk, Gencsich Károly.